

2008 Yılı Bütçesinin Değerlendirmesi

Erdem ALPTEKİN- Hande UZUNOĞLU

Bütçe; ekonominin gidişatını belirleyen, devletin nerelere ne kadar kaynak ayıracağını ve nerelerden ne kadar kaynak toplayacağını gösteren ekonominin yıl içindeki seyrini sayısal olarak ifade eden mali tablolarıdır.

Bütçeler mali yönleri yanında ekonomik ve sosyal yönleri de barındırmaktadır.

Bütçe ne kadar sağlam, öngörülebilir ve güvenilir olursa, ülkelerin dünya ekonomileri arasındaki konumu o derece güçlenir.

Ekonomi bilimi açısından çok önemli bir yere sahip olan bütçe tablosunun içeriği ülkedeki kaynakların etkin kullanımını bize yansıtır.

Bu nedenle bütçelerin iyi idare edilmesi zorunluluğu vardır.

Ülkemiz ekonomisinin son yıllardaki olumlu gelişiminden bütçemiz de payını aldı.

Her ne kadar bütçe bozulma işaretleri verse de 2001 krizinden bu yana önemli bir değişimin yaşandığı görülmektedir.

Enflasyonun aşağı inmesi, yapısal reformların kararlılıkla uygulanması, AB Müktesebatına uyum çabaları, ekonomik ve siyasi istikrar bütçede parlak sonuçları beraberinde getirdi.

Mali disiplin ve Merkez Bankası para politikasının kararlılıkla uygulanması bütçe disiplininin sağlanmasında önemli bir etken.

Bütçe açığının milli gelire oranının yüzde 15'lerden aynı zamanda AB'ne ekonomik uyumun temel dinamiğini oluşturan Maastricht Kriteri yüzde 3'ün altına çekildiğini görmekteyiz.

Yine Maastricht Kriterlerine göre kamu borç stokunun milli gelire oranı kabul edilebilir seviye olan yüzde 60'ın altına, yüzde 45'lere düşmüştür.

2002 yılında 40,1 milyar dolar olan bütçe açığı 2006 yılsonu itibariyle 4 milyar dolar açığa dönüşmüştür.

18 Ekim 2007 tarihinde Maliye Bakanı Kemal Unakıtan, 2008 Bütçe Değerlendirmesinin yanı sıra Türk ekonomisindeki makro ekonomik gelişmeler hakkında bilgi vermiş ve 2007 tahminleri ile 2008 beklentilerini de açıklamıştır.

2007 yılsonu tahminlerine göre;

- 104 milyar dolarlık ihracat ve 166 milyar dolarlık ithalat,
- 646,8 milyar YTL gayrisafi milli hasıla,
- Yüzde 5 büyüme,
- Yüzde 6,5 enflasyon (TÜFE),
- 6.625 \$ kişi başına gelir

olarak öngörülürken

2008 yılında ise;

- 117 milyar dolarlık ihracat ve 182 milyar dolarlık ithalat,
- 716,5 milyar YTL gayrisafi milli hasıla,
- Yüzde 5,5 büyüme,
- Yüzde 4 enflasyon (TÜFE),
- 7.000 \$ kişi başına gelir

hedefleri öngörülmüştür.

Tarihin en başarılı rakamlarından birini 2006 yılında veren bütçe rakamları 2007 Eylül itibariyle yoldan biraz saptı.

Bütçe sonuçlarındaki bozulma, 2007 yılsonu tahminlerine de yansdı.

Tablo 1: 2008 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Büyüklükleri

(Milyon YTL)	2007		2008	GSMH'ya Oranı (%)			Artış Oranı (%)	
	Bütçe Kanunu	Gerç. Tah.	Tasarı	2007 Bütçe	2007 Gerç. Tah.	2008 Tasarı	2008 Tasarı/ 2007 Bütçe	2008 Tasarı/ 2007 Gerç. Tah.
1-Merkezi Yönetim Bütçe Giderleri	204.989	202.853	222.313	32,5	31,4	31,0	8,5	9,6
-Faiz Hariç Bütçe Giderleri	152.043	153.854	166.313	24,1	23,8	23,2	9,4	8,1
-Faiz Giderleri	52.946	49.000	56.000	8,4	7,6	7,8	5,8	14,3
2-Merkezi Yönetim Bütçe Gelirleri	188.159	187.970	204.556	29,8	29,1	28,5	8,7	8,8
-Vergi Gelirleri	158.153	151.056	171.206	25,0	23,4	23,9	8,3	13,3
3-Bütçe Açığı	16.830	14.884	17.756	2,7	2,3	2,5	5,5	19,3
4-Faiz Dışı Fazla	36.116	34.116	38.244	5,7	5,3	5,3	5,9	12,1

Kaynak: Maliye Bakanı Kemal UNAKITAN'ın 2008 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Tasarısı Sunumu, <http://www.maliye.gov.tr>

2007 yılı sonunda Bütçe Gelirleri 187,9 Milyar YTL, Bütçe Giderleri ise 202,8 Milyar YTL olarak tahminleniyor.

Dolayısıyla bütçe açığının da 14 milyar YTL olacağı görülüyor.

14 milyar dolarlık bütçe açığının GSMH'ya oranının yüzde 2,3 olarak gerçekleşeceği öngörüldü.

2008 bütçe açığı ise 17,8 milyar YTL olarak öngörüldü.

Geçen yıla göre bütçe açığı 10 milyar YTL'lik sapma gösterdi.

Ayrıca, Merkezi Yönetim 2008 Yılı Bütçesi'nde;

- ❖ Milli Savunma Bakanlığı'na 13,2 milyar YTL,
- ❖ Milli Eğitim Bakanlığı'na 22,9 milyar YTL,
- ❖ Sağlık Bakanlığı'na 10,8 milyar YTL ve
- ❖ Kültür ve Turizm Bakanlığı'na 826 milyon YTL

ödenek verilmesi öngörüldü.

Merkezi Yönetim Bütçesi'nden en yüksek payı yüzde 28,51 ile Hazine Müsteşarlığı alırken yüzde 17,53 ile Maliye Bakanlığı ve yüzde 10,5 ile Milli Eğitim Bakanlığı sırasıyla 2. ve 3. sırada yer almaktadır..

Ekonomide yaşanan daralma ve seçim harcamalarının artışı, bütçe gelir ve gider dengesizliğini yaratan en büyük neden olarak görünüyor.

Gelecek yıl bütçede 202,8 milyar YTL'lik harcamaya karşılık 187,9 milyar YTL'lik gelir ve sonuçta 14,9 milyar YTL'lik bütçe açığı öngörülmüyor.

2007 Ocak-Eylül döneminde bütçe 12 milyar 173 milyon YTL açık vermiş olup bütçe açığı dokuz aylık dönemde, geçen yılın aynı dönemine göre 9 kat artış gösterdi.

Bu yılın ilk 9 ayında geçen yılın 9 katına ulaşan bütçe açığının gelecek yıl daha tehlikeli boyutlara ulaşması da dikkate alınmalı.

Son 4 yıldır yüzde 6,5 olarak belirlenen faiz dışı fazla 2008 bütçesinde yüzde 5,5'a çekildi.

İç talebin gerilediği, ticaretin daralma trendine girdiği bir dönemde bu oranın mali piyasalara derinden olmasa bile hafif bir nefes aldıracağı görünüyor.

2007 Maliye Politikası hedefleri;

- ❖ Tesis edilen mali disiplini devam ettirmek,
- ❖ Enflasyonla mücadele politikasını desteklemek,
- ❖ Kamu borç stokundaki düşüş eğilimini devam ettirecek bir faiz dışı fazla gerçekleştirmek,
- ❖ Faiz giderlerinin bütçe üzerindeki baskısını hafifletmek,

- ❖ Bütçe harcamalarını sağlam gelir kaynaklarıyla karşılamak,
- ❖ Kamu harcamalarının kalitesini artırmak,
- ❖ Makroekonomik istikrarla birlikte sürdürülebilir kalkınmayı sağlamak,
- ❖ Hesap verebilirliği ve mali saydamlığı güçlendirmek,
- ❖ Verimliliği ve üretimi teşvik edici bir tarımsal destekleme politikası oluşturmak,
- ❖ Sosyal politika ve programlarla gelir düzeyi düşük kesimleri desteklemek,
- ❖ Kırsal kesimin alt yapısını güçlendirmek.

olarak Maliye Bakanlığı tarafından belirtilmiştir.

Bütçenin başarısı için mali disiplin ve yapısal reformlar devam etmeli.

Sosyal Güvenlik Reformu, Türk Ticaret Kanunu, Ar-Ge faaliyetlerinin desteklenmesi, Kamu Personel Reformu, Mahalli İdarelerin Yapılandırılması, Sayıştay Kanunu, AB Müktesebatına uyumun sağlanması gibi yapısal reformların tamamlanması gerekiyor.

Bütçe performansının sürdürülebilirliği açısından yapısal tedbirlerin etkili bir şekilde uygulanması, vergi gelir performansının artırılarak sürdürülmesi ve kayıtdışı ekonominin azaltılması amacıyla gerekli tedbirlerin alınması gerekiyor.

Kamu kaynaklarının etkin ve verimli bir şekilde kullanılmasını sağlamak üzere, kamu kurumları tarafından yapılan başta mal ve hizmet alımları, sağlık ve yeşil kart harcamaları olmak üzere her türlü harcamalar yakından izlenerek gerekli tedbirler alınmalı.

Bu nedenle; öncelikle vergi reformuna hız verilmeli, kayıtdışı ile etkin mücadele edilmeli ve kamu gelir harcamalarını kısıtlayacak ve kamu gelirlerini arttıracak ek önlemler alınmalı.

Kaynaklar:

- Maliye Bakanı Kemal UNAKITAN'ın 2008 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Tasarısı Sunumu, <http://www.maliye.gov.tr>